

Nr 60.

Godkänd av första kammaren den 5 mars 1941.

Godkänd av andra kammaren den 5 mars 1941.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående regleringen för budgetåret 1941/42 av utgifterna för kapitalinvestering i avseende å postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk.

(Statsutskottets utlåtande nr 9.)

TILL KONUNGEN.

Postverket.

1:o) **Inköp av inventarier för postverkets behov.** I propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1941/42 har Kungl. Maj:t i avseende å kapitalinvesteringar för postverket (punkt 1 av det vid propositionen under kapitalbudgeten såsom bilaga 3 fogade utdraget av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 3 januari 1941) föreslagit riksdagen att till Inköp av inventarier för postverkets behov för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Riksdagen, som ej funnit anledning till erinran mot den framlagda anslagsberäkningen, har till *Inköp av inventarier för postverkets behov* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

2:o) **Nytt bangårdspostkontor i Stockholm.** Kungl. Maj:t har (punkt 2) föreslagit riksdagen att till Nytt bangårdspostkontor i Stockholm för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,250,000 kronor.

Riksdagen har funnit den föreslagna nybyggnaden för bangårdspostkontoret i Stockholm böra komma till utförande.

Departementschefen har förutsatt att även om den uppgjorda byggnadsplanen ej gäve anledning till erinran densamma dock bör underställas 1940 års civila byggnadsutredning för att denna må erhålla tillfälle undersöka, huruvida kostnadsbesparande förenklingar kunna vidtagas. Under erinran härom får riksdagen, som funnit anslag för byggnadsföretagets påbörjande böra anvisas å riksstaten för nästa budgetår med det av Kungl. Maj:t äskade

beloppet, anmäla, att riksdagen till *Nytt bangårdspostkontor i Stockholm* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 1,250,000 kronor.

3:o) **Om- och tillbyggnad av posthuset i Karlstad.** Kungl. Maj:t har (punkt 3) föreslagit riksdagen att till Om- och tillbyggnad av posthuset i Karlstad för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 190,000 kronor.

Kostnaderna för ifrågavarande byggnadsföretag, vilka till ett belopp av 290,000 kronor avses skola bestridas av förnyelsefondsmedel, ha av byggnadsstyrelsen med utgångspunkt från de i augusti 1939 gällande material- och arbetspriserna beräknats till 400,000 kronor. Enligt av generalpoststyrelsen lämnade uppgifter ha sedermera inträffade prisstegringar medfört, att kostnaderna måste uppräknas med omkring 20 procent till 480,000 kronor. Ehuru det icke synes vara uteslutet, att vissa besparingar skola kunna vinnas genom den översyn av upprättade ritningar och kostnadsförslag, som departementschefen förutsätter skola ske genom 1940 års civila byggnadsutredning, torde generalpoststyrelsens kalkyler böra läggas till grund vid anslagsberäkningen. I enlighet härmed bör det för byggnadsföretaget erforderliga anslaget å riksstaten bestämmas till 190,000 kronor. Med bifall alltså till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *Om- och tillbyggnad av posthuset i Karlstad* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 190,000 kronor.

4:o) **Inköp av tomt för postkontoret i Skellefteå.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4) har riksdagen bemyndigat Kungl. Maj:t godkänna i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 3 januari 1941 omförmäld överenskommelse om förvärv för postverkets räkning för en köpeskilling av högst 100,000 kronor av tomten nr 3 i kvarteret Polaris i Skellefteå.

Telegrafverket.

5:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Morastrands köping.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5) har riksdagen till *Inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Morastrands köping* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 23,600 kronor.

6:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av tomter i Lidingö.** Beträffande ifrågavarande förslag (punkt 6) har riksdagen i särskild skrivelse, nr 26, anmält sitt beslut.

7:o) **Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende.** Kungl. Maj:t har (punkt 7) föreslagit riksdagen att till Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 22,000,000 kronor.

Efter tillkomsten av 58,000 nya abonnemang under år 1939 och 45,000 under år 1940 utgör antalet till telegrafverket anslutna telefonapparater cirka 900,000. För år 1941 har telegrafstyrelsen räknat med en minskad tillströmning av nya abonnenter, eller med allenast 30,000 à 35,000 nya abonnemang. Denna minskning har departementschefen ansett vara beräknad i underkant.

Tidsförhållandena och främst nödvändigheten att minska förbrukningen av metaller och annan materiel måste föranleda viss försiktighet vid planläggningen av närmaste tidens nyanläggningar vid telegrafverket. En viss minskning i senaste årens osedvanligt starka tillströmning av abonnenter har också gjort sig märkbar. Nästa budgetårs anslag synes i statsverkspropositionen hava bedömts från nu angivna utgångspunkter, och riksdagen har på skäl som departementschefen anfört funnit anslaget böra bestämmas till det i statsverkspropositionen beräknade beloppet 22 miljoner kronor, eller 3 miljoner kronor mindre än vad som ställts till förfogande för innevarande budgetår.

Med bifall alltså till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 22,000,000 kronor.

Statens järnvägar.

8:o) **Fortsatt anläggning av dubbelspår.** Kungl. Maj:t har (punkt 8) föreslagit riksdagen att till Fortsatt anläggning av dubbelspår för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 4,500,000 kronor.

Med hänsyn bland annat till vanskligheterna för det nedlagda kapitalets förräntning har anläggningsverksamheten vid statens järnvägar under en lång följd av år varit tämligen begränsad. I anslutning till frågan om fortsatt elektrifiering vid statsbanorna framhöll emellertid 1936 års riksdag, att dessa banors fortsatta tekniska utveckling ej borde få hållas tillbaka utav avkastningskrav, inriktade på alltför kort sikt.

Under nuvarande krigsläge har statens järnvägars betydelse för hela landets samfärdselväsen starkt framträtt. År 1940 är för statens järnvägars del ett rekordår med en trafik vida överstigande högtrafikåren under världskriget 1914—1918. Överskottet, som år 1938 utgjorde 45.67 miljoner kronor och år 1939 71.70 miljoner kronor, kan för år 1940 beräknas ökat till 92 miljoner kronor.

Inemot 90 procent av denna statsbanetrafik framdrages numera över redan elektrifierade banlinjer med dessas betydligt större trafikkapacitet och dessas tillgång till elektrisk energi levererad från inhemska kraftverk till i stort sett förkrigspris. Överhuvud måste järnvägselektrifieringen sägas ha varit utav en avgörande betydelse, när det gällt att möta senaste tidens genom de stora militärtransporterna ytterligare ökade påfrestningar inom landets samfärdselväsen.

Vid bedömandet av frågan om anslag till nya kapitalinvesteringar vid statsbanorna måste emellertid hållas i minnet att järnvägsanläggningar äro mer än vanligt konjunkturkänsliga företag och att skillnaderna mellan hög- och lågtrafikår äro mycket stora. Även om man beaktar de särskilda krav, som måste ställas på statsbanorna med hänsyn till den fortsatta försvarsberedskapen, och även om man förutsätter en gynnsam ekonomisk utveckling efter en kommande fred böra alltså ej senaste tidens trafiksiffror tagas som norm vid uppskattningen av de framtida trafikbehoven. Så synes ej heller hava skett i fråga om de anslagsäskanden, som i statsverkspropositionen och i propositionen nr 2 förelagts riksdagen. I stort sett innebära de allenast ett fullföljande av tidigare planer, utstakade med hänsyn till förkrigsårens trafikutveckling.

Erinras må också att med hänsyn till den betydande materialåtgång och de stora beställningar hos järn- och verkstadsindustrien, som ett bifall till vissa av järnvägsstyrelsens förslag skulle medföra, yttrande över järnvägsstyrelsens framställning infordrats från statens industrikommission, som i utlåtande den 6 november 1940 ansett sig kunna i allt väsentligt lämna förslagen utan erinran under förutsättning att tillräckliga leveranstider medgäves vid kommande beställningar.

Vad angår de under nu förevarande punkt avsedda dubbelspårsarbetena är programmet härför som synes rätt vittomfattande. Det avser en fortgående utbyggnad av dubbelspår på linjerna Stockholm—Göteborg och Malmö—Katrineholm under omkring 20 år och på sträckor av sammanlagt 570 kilometer för en kostnad, år 1939 beräknad till omkring 125 miljoner kronor. Redan långt innan senaste tidens högtrafik satte in ha emellertid olägenheterna av att dessa huvudlinjer alltjämt på stora delar endast äro enkelspåriga framträtt alltmera kännbart. Av järnvägsstyrelsen har framhållits som ett av fackmännen ofta påtalat sakförhållande, att de svenska stambanelinjerna stå efter motsvarande trafikleder i utlandet, där dubbelspår hörde till standardutrustningen för huvudlinjerna.

Departementschefen har föreslagit, att det av järnvägsstyrelsen på nästa års riksstat begärda anslagsbeloppet, 7 miljoner kronor, uppdelas så, att 4.5 miljoner kronor nu anvisas på riksstaten för räsläggning m. m. av vissa redan färdigtterrasserade delsträckor, medan 2.5 miljoner kronor upptagas å tilläggsstat såsom reservationsanslag (B). Därjämte äskas å tilläggsstaten för ändamålet ytterligare 2.5 miljoner kronor. Riksdagen har funnit en sådan fördelning lämplig, då härigenom öppnas möjlighet att i den mån arbetsmarknadsläget så påkallar igångsätta de ur materialkostnadssynpunkt mindre krävande men ur sysselsättningssynpunkt mycket ändamålsenliga förberedande arbetena med schaktning, bankfyllning, terrassering o. s. v. utmed nya delsträckor.

Med bifall alltså till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *Fortsatt anläggning av dubbelspår* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 4,500,000 kronor.

9:o) **Rälsutbyten m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 9) föreslagit riksdagen att till Rälsutbyten m. m. för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 4,400,000 kronor.

För rälsutbyten m. m. skulle enligt förevarande förslag för nästa budgetår anvisas ett anslag å 4.4 miljoner kronor, vilket belopp med 700,000 kronor överstiger beloppet av de riksstatsmedel, som stå till förfogande för ändamålet under nu löpande budgetår. Med bifall till förslaget har riksdagen till *Rälsutbyten m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 4,400,000 kronor.

10:o) **Diverse åtgärder för spårförstärkning.** Kungl. Maj:t har (punkt 10) föreslagit riksdagen att till Diverse åtgärder för spårförstärkning för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Riksdagen har funnit ifrågavarande anslag böra i enlighet med järnvägsstyrelsens av departementschefen förordade förslag för nästa budgetår uppföras med ett från 500,000 till 1,000,000 kronor förhöjt belopp. Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *Diverse åtgärder för spårförstärkning* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

11:o) **Nybyggnad å tomten nr 3 i kvarteret Pennfäktaren i Stockholm.** Kungl. Maj:t har (punkt 11) föreslagit riksdagen att till Nybyggnad å tomten nr 3 i kvarteret Pennfäktaren i Stockholm för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 700,000 kronor.

Anslag till ifrågavarande byggnadsföretag har av riksdagen ansetts böra anvisas å riksstaten för nästa budgetår. Riksdagen, som ej funnit anledning till erinran mot den framlagda anslagsberäkningen, får alltså anmäla, att riksdagen till *Nybyggnad å tomten nr 3 i kvarteret Pennfäktaren i Stockholm* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 700,000 kronor.

12:o) **Telefonledningar och kabelarbeten.** Kungl. Maj:t har (punkt 12) föreslagit riksdagen att till Telefonledningar och kabelarbeten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 700,000 kronor.

För ifrågavarande ändamål äskas för nästa budgetår ett anslag å 700,000 kronor, vilket belopp med 400,000 kronor överstiger beloppet av de anslagsmedel, som stå till förfogande för ändamålet under nu löpande budgetår. Den begärda anslagshöjningen är i främsta rummet föranledd av nödvändigheten att komplettera de med statens järnvägar under år 1940 införlivade enskilda järnvägarnas nuvarande telefonutrustning ävensom av det behov att utbygga statens järnvägars redan hårt belastade telefonförbindelser, som uppkommit i och med att angivna enskilda järnvägar införlivats med statsbanenätet. Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *Telefonledningar och kabelarbeten* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 700,000 kronor.

13:o) **Elektriska belysningsanläggningar.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13) har riksdagen till *Elektriska belysningsanläggningar* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 150,000 kronor.

14:o) **Anläggningar för elektrisk tågdrift.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 14) har riksdagen till *Anläggningar för elektrisk tågdrift* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 980,000 kronor.

15:o) **Utvidgning av huvudverkstaden i Göteborg.** Kungl. Maj:t har (punkt 15) föreslagit riksdagen att till Utvidgning av huvudverkstaden i Göteborg för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 775,000 kronor.

Behovet av en utvidgning av statens järnvägars vagnreparationsverkstad i Göteborg torde få anses ofrånkomligt efter den omfattande nyanskaffning av godsvagnar, som beslutats av statsmakterna under de senaste åren. Med bifall alltså till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *Utvidgning av huvudverkstaden i Göteborg* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 775,000 kronor.

16:o) **Elektrifiering av banan Långsele—Boden.** Kungl. Maj:t har (punkt 16) föreslagit riksdagen att till Elektrifiering av banan Långsele—Boden för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 15,000,000 kronor.

Framställning göres nu om anvisande av det belopp, som erfordras för att slutföra elektrifieringen Långsele—Boden under förutsättning att ytterligare kostnadsökningar icke tillkomma. Riksdagen har funnit det begärda beloppet, 15 miljoner kronor, böra anvisas å riksstaten för nästa budgetår. Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *Elektrifiering av banan Långsele—Boden* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 15,000,000 kronor.

17:o) **Fortsatt av elektrifiering av statsbanenätet.** Beträffande Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag (punkt 17) kommer riksdagen framdeles att meddela sitt beslut.

18:o) **Försvarsberedskap vid statens järnvägar.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18) har riksdagen till *Försvarsberedskap vid statens järnvägar* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

19:o) **Dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten.** Kungl. Maj:t har (punkt 19) föreslagit riksdagen att såsom Dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Riksdagen, som funnit förevarande anslag böra för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, har såsom *Dispositionsanslag för oförutsedda*

och mindre arbeten för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

20:o) **Elektriska lokomotiv.** Kungl. Maj:t har (punkt 20) föreslagit riksdagen att till Elektriska lokomotiv för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor.

För att — såsom järnvägsstyrelsen framhållit — möjliggöra en någorlunda tillfredsställande trafikdrift, särskilt i vad avser de ur försvars- och folkförsörjningssynpunkt mest angelägna transporterna, torde det vara nödvändigt med den föreslagna nyanskaffningen av ytterligare ett 20-tal elektriska linjelok för en beräknad kostnad av 7.5 miljoner kronor. Härefter kommer antalet elektrolok vid statens järnvägar att uppgå till omkring 480. Begynnelsanslag till nyanskaffningen har av riksdagen ansetts böra anvisas med det av Kungl. Maj:t äskade beloppet, 2.5 miljoner kronor. Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *Elektriska lokomotiv* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor.

21:o) **Rälsbussar.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag (punkt 21) har riksdagen till *Rälsbussar* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 1,400,000 kronor.

22:o) **Person- och resgodsvagnar.** Kungl. Maj:t har (punkt 22) föreslagit riksdagen att till Person- och resgodsvagnar för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 9,000,000 kronor.

En icke oväsentlig utökning av personvagnparken torde, såsom departementschefen framhållit, få anses erforderlig. Riksdagen har funnit ett belopp av 12 miljoner kronor böra i enlighet med järnvägsstyrelsens av departementschefen förordade förslag ställas till förfogande för ändamålet under nästa regleringsperiod. Angivna belopp beräknas av järnvägsstyrelsen förslå till anskaffning av ett 50-tal tredjeklassvagnar för fjärrtrafiken och 5 stycken kombinerade andra- och tredjeklassvagnar ävensom 25 stycken resgodsvagnar samt ett 30-tal lokaltågsvagnar av den nya lättare konstruktionen. Då den nu ifrågasatta stora anskaffningen till övervägande del är betingad av inträdd trafikökning, torde i enlighet med vad som föreslagits endast en fjärdedel av det för ändamålet begärda beloppet, eller 3 miljoner kronor, böra anvisas att utgå ur förnyelsefondsmedel. Å riksstaten för nästa budgetår bör alltså för ändamålet beviljas ett anslag å 9 miljoner kronor.

Departementschefen har ansett det böra övervägas, huruvida icke den beräknade kostnaden per vagn kan nedbringas genom en förenkling av vagnarnas inredning och utstyrsel. Att krisläget med därav föranledda prisstegringar och anskaffningssvårigheter kan nödvändiggöra vissa förenklingar, finner visserligen riksdagen naturligt. Om man ser frågan på mera lång sikt och dessutom tar i betraktande den konkurrens från andra trafikmedel, som väl omsider ånyo skall återkomma, måste det dock framstå som önskligt ej en-

dast att statens järnvägars standard i möjligaste mån upprätthålles utan även att nya tekniska förbättringar alltjämt genomföras.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *Person- och resgodsvagnar* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 9,000,000 kronor.

23:o) **Godsvagnar.** Kungl. Maj:t har (punkt 23) föreslagit riksdagen att till *Godsvagnar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 10,000,000 kronor.

Riksdagen har ansett sig böra bifalla föreliggande förslag om anskaffning av ytterligare ett 1,000-tal godsvagnar för en beräknad kostnad av 12.1 miljoner kronor. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen vidare ansett ett belopp av 1.5 miljon kronor böra ställas till förfogande för förstärkning av kylvagnparken, vilken förstärkning är påkallad bland annat av de på senaste tiden genomförda statsförvärven av enskilda järnvägar. Angivna två anslagssummor, vilka uppgå till sammanlagt 13.6 miljoner kronor, anses till ett belopp av 3.6 miljoner kronor utgöra normal ersättningsanskaffning och böra alltså till denna del utgå av förnyelsefondsmedel. I enlighet härmed bör, i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag, å riksstaten anvisas ett anslag å 10 miljoner kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *Godsvagnar* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 10,000,000 kronor.

24:o) **Ny tågfärja.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24) har riksdagen till *Ny tågfärja* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 4,000,000 kronor.

25:o) **Anläggningar och förlag för automobiltrafik.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 25) har riksdagen till *Anläggningar och förlag för automobiltrafik* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

Statens vattenfallsverk.

26:o) **Ny kraftstation i Trollhättan.** Kungl. Maj:t har (punkt 26) föreslagit riksdagen att till *Ny kraftstation i Trollhättan* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

Förbrukningen av elektrisk kraft inom riket visade under åren närmast före krigsutbrottet — som en naturlig följd av de rådande goda konjunkturen — en mycket kraftig stegring. Tack vare Vänerens reglering, de ävenledes på senare tid utförda kraftverksarbetena vid Trollhättan, Vargön och Motala samt den stora stamlinjeledningen från Porjus till Västerås och till det mellansvenska centralblocket kunde dessa ökade krav på elektrisk kraft tillgodoses. För de statliga kraftverkens del, liksom ock för landet i dess hel-

het, visa ovan anförda siffror inemot en fördubbling av kraftproduktionen under tiden från år 1932.

Redan före krigsutbrottet förutsågs att detta skulle medföra stegrade behov av elektrisk energi. I sitt utlåtande nr 69 till 1939 års lagtima riksdag ansåg sig sålunda statsutskottet — med tanke närmast på de stora kraftbe-
lopp, som en inhemsk tillverkning av konstgödselmedel krävde — böra fästa uppmärksamheten på kraftfrågornas egenskap av angelägna beredskapsproblem.

Utbyggnaderna av ett flertal betydande kraftverk pågingo i påskyndad takt vid krigsutbrottet och ytterligare anslag för ändamålet anvisades vid urtima riksdagen 1939 och lagtima riksdagen 1940. Redan mot slutet av år 1939 kunde igångsättningen av det första maskinaggregatet vid Stadsforsen äga rum och det andra av dessa aggregat togs i bruk under våren 1940. På grund av den stora kraftförbrukning, som inträdde i samband med kriget, var krafttillgången under vintern 1939—1940 knapp. Vanskligheterna skärptes också av den osedvanligt begränsade vattentillgången under hösten 1939. En värdefull anordning för att underlätta krafthushållningen var dock den gemensamma, även de kommunala och enskilda företagen omfattande driftsledning, som, förlagd till vattenfallsstyrelsen i Stockholm, trädde i verksamhet i och med krigsutbrottet.

För den närmaste framtiden te sig utsikterna för kraftförsörjningen mera gynnsamma. Nederbördsförhållandena under år 1940 ha sålunda ur kraftverkssynpunkt varit goda. En medverkande fördelaktig faktor har också varit de provisoriska vattenregleringarna som efter krisens inträde kunnat genomföras tack vare en beslutad ändring i vattenrättslagstiftningen. Trävaruindustrien och vissa andra exportindustrier ha dessutom nödgats nedskära sin tidigare förbrukning. Förutom det nya aggregatet nr 8 i Porjus som kunnat tagas i bruk vid senaste årsskiftet kan man dessutom räkna med att i år och under år 1942 ytterligare nya anläggningar skola bli färdiga. I oktober innevarande år beräknas aggregat nr 2 i Hissmofors komma i gång och enligt uppgjorda planer skola därefter i slutet av år 1941 den nya stationen vid Trollhättan och aggregat nr 1 vid Kattstrueforsen bli driftfärdiga.

Vad nu i statsverkspropositionen äskats innebär, såsom departementschefen erinrar, i huvudsak allenast att byggnadsprogrammet sådant detsamma framlagts vid 1939 års urtima och 1940 års lagtima riksdagar fullföljes, dock att Torpshammarbygget utföres i något långsammare takt än som förutsattes vid 1940 års lagtima riksdag. Mot detta fortsatta byggnadsprogram, som bygger på den förutsättningen att landet även på kraftförsörjningens område skall göra sig berett att möta de ökade vanskligheter, som kunna uppkomma om kriget fortsätter, har riksdagen ej funnit anledning till erinran. Vikten av att kunna tillgodose energibehoven från inhemska kraftkällor har självfallet växt i den mån avspärrningsläget förvärrats. Uppenbarligen kan emellertid, såsom redan 1940 års lagtima riksdag framhöll, en omkastning i det internationella läget komma att starkt inverka även på

kraftförsörjningsområdet, något vartill hänsyn framdeles kan få komma att tagas vid planernas fullföljande. En faktor att räkna med är också den fördyring, som ej kan undvikas vid kraftverksbyggenas fullbordan i påskyndad takt under nuvarande kris- och dyrtid.

Vad angår den nya kraftstationen i Trollhättan erfordras enligt föreliggande förslag ett anslag av 5 miljoner kronor för nästa budgetår för att denna kraftstation i enlighet med tidigare för riksdagen framlagd plan skall i slutet av år 1941 kunna bli färdigställd med det ena av de två aggregat, som till en början avses skola installeras i stationen. Med bifall till förslaget har riksdagen till *Ny kraftstation i Trollhättan* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

27:o) Kraftstation vid Torpshammar. Kungl. Maj:t har (punkt 27) föreslagit riksdagen att till Kraftstation vid Torpshammar för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 6,000,000 kronor.

Arbetena å kraftstationen vid Torpshammar förutsattes vid beviljande av anslag för ändamålet å riksstaten för innevarande budgetår skola påskyndas så, att anläggningen kunde bli färdigställd med ett maskinaggregat redan under budgetåret 1942/43. Anläggningsarbetena anses emellertid numera med hänsyn till ovissheten rörande kraftavsättningen böra bedrivas i sådan takt, att kraftstationen kan tagas i bruk med ett aggregat först i slutet av år 1943. För genomförande av den sålunda modifierade arbetsplanen erfordras för nästa budgetår ett anslag å 6 miljoner kronor. Riksdagen har funnit detta belopp böra ställas till förfogande samt får alltså anmäla, att riksdagen till *Kraftstation vid Torpshammar* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 6,000,000 kronor.

28:o) Reglering av Holmsjön och Leringen i Ljungans vattensystem. Kungl. Maj:t har (punkt 28) föreslagit riksdagen att till Reglering av Holmsjön och Leringen i Ljungans vattensystem för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Kostnaderna för regleringen av ifrågavarande två sjöar beräknas tillsammans komma att uppgå till omkring 5 miljoner kronor, varav hittills anvisats tillhoppa 1.1 miljon kronor. För regleringsarbetenas fortsättande har i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag ansetts böra anvisas ett anslag om 2 miljoner kronor å riksstaten för nästa budgetår. Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *Reglering av Holmsjön och Leringen i Ljungans vattensystem* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

29:o) Mindre utvidgningar av förefintliga kraftstationsanläggningar och mindre regleringsföretag. Kungl. Maj:t har (punkt 29) föreslagit riksdagen att till Mindre utvidgningar av förefintliga kraftstationsanläggningar och

mindre regleringsföretag för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Alltsedan budgetåret 1938/39 har å riksstaten funnits uppfört ett anslag till mindre utvidgningar av förefintliga kraftstationsanläggningar. Med anslaget, som stått till Kungl. Maj:ts disposition, har avsetts att möjliggöra mindre utvidgningar och nyanläggningar, utan att medel för varje särskilt fall skulle behöva äskas av riksdagen. För ändamålet har för budgetåret 1940/41 beviljats ett belopp av 800,000 kronor. Riksdagen har ansett, att anslaget, som framdeles bör få tagas i anspråk även för mindre regleringsföretag, å riksstaten för nästa budgetår bör uppföras med ett till 1 miljon kronor förhöjt belopp. Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *Mindre utvidgningar av förefintliga kraftstationsanläggningar och mindre regleringsföretag* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

30:o) **Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk.** Kungl. Maj:t har (punkt 30) föreslagit riksdagen att till Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 8,000,000 kronor.

Till distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten torde i enlighet med vattenfallsstyrelsens av departementschefen förordade förslag böra anvisas ett anslag av 8 miljoner kronor å rikssaten för nästa budgetår. Riksdagen förutsätter emellertid i likhet med departementschefen, att under arbetenas gång ett noggrant aktgivande på rådande konjunkturer sker från vattenfallsstyrelsens sida för bedömande i vad mån anledning må finnas att vidtaga förskjutningar framåt i tiden av vissa arbeten i den nu framlagda arbetsplanen. Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 8,000,000 kronor.

31:o) **Inköp av vattenfall och fastigheter.** Kungl. Maj:t har (punkt 31) föreslagit riksdagen att till Inköp av vattenfall och fastigheter för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Vad departementschefen anfört om utökad dispositionsrätt över anslaget har ej givit riksdagen anledning till erinran.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, till *Inköp av vattenfall och fastigheter* för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Stockholm den 5 mars 1941.

Med undersätlig vördnad.